

КАФЕДРА МОВ

Актуальні проблеми дискурсології

Освітній ступінь	Третій освітньо-науковий	Курс	1
Спеціальність	034 Культурологія	Семестр	2
Освітньо-наукова програма	034 Культурологія		
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії		
Статус		ECTS	3
		Годин	90
	Вибіркова	Лекції	20
		Семінари	20
		Самостійна робота	50
Семестровий контроль	Екзамен		

Інформація про викладача

ПІБ	Сахарова Ольга Вікторівна доктор філологічних наук, доцент
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations https://scholar.google.com.ua/citations?user=IX4nkjoAAAAJ
e-mail	olsakh@ukr.net

Структура

Дисципліна складається з двох змістовних модулів, включає 90 годин, з яких лекційних 20 год., семінарських – 20 год., самостійних – 50 год.

Анотація навчальної дисципліни

Антропонімічне спрямування сучасної науки зумовлює необхідність опанування нових синтетичних галузей для усвідомлення складних гуманітарних процесів. Метою вивчення дисципліни «Актуальні проблеми дискурсології» є навчити студентів сприймати дискурс як багатовимірну цілісну форму існування людини в часово-просторових координатах, у системі культури.

Завдання курсу:

- сформувати у аспірантів уявлення про традиції і перспективи вивчення дискурсу як форми мовного та лінгвокультурного існування;
- ознайомити аспірантів із різними школами дискурсології та можливостями їх прикладного застосування;

- прищепити навички проводити конвент інтердискурсного та інтрадискурсного аналізу;
- навчити проводити конвент-аналіз дискурсу;
- ознайомити з можливостями дискурсивного аналізу в культурології.

Аспіранти повинні:

– **знати:**

- передумови і головні напрями дискурсології в мовознавстві;
- понятійний апарат дискурсології;
- типи метамоделей дискурсу;

– **вміти:**

- аналізувати різні типи дискурсів;
- визначити головні категорії та типи інтеракції дискурсу.

Перелік тем:

Модуль 1

Наукові концепції та парадигми сучасного дискурсу

Тема 1. Проблеми дефініції дискурсу. Ознаки дискурсу. Дискурс в контексті теорії мовної комунікації та лінгвістики тексту.

Семінарське заняття: Дискусійні питання визначення дискурсології. Зв'язок теорії дискурсу з текстологією та теорією комунікації. Ознаки дискурсу.

Тема 2. Наукові школи та концепції дискурсу

Семінарське заняття: Провідні концепції дискурсу: Концепція дискурсу З. Харрися. Семіотичні погляди Ч. Пірса, Ч. Моррися, У. Еко. Прагматична концепція Х. Грайса і Дж. Ліча. Французька традиція аналізу дискурсу (Е. Бенвеніст, М. Фуко, М. Пеше, Р. Барт та ін.). Лондонська соціолінгвістична школа Дж. Фьорса і М. Холідея. Франкфуртська школа (Ю. Хабермас). Лінгвістична антропологія у США. Наративний аналіз (В. Пропп, У. Лабов, Х. Фрай, Дж. Брунер). Теорія мовленнєвих актів К. Бюлера, Дж. Остіна, П. Стросона, Дж. Сьорля. Концепція діалогічності М. Бахтіна

Наукові школи дискурсу:

Бірмінгемська група дискурс-аналізу (Дж. Сінклер, М. Култард, М. Стабз , М. Монтгомері, В. Едмондсон та інші). Критичний аналіз дискурсу (Т ван Дейк, Н. Феркло, Дж. Гі, М. Камерон, Т. Дант, П.Бурдье). Етнографічний напрям аналізу дискурсу (Д. Хаймз, М. Егер, В. ЧенН. Беснье, А. Дуранті, В. ФранкС. Кох та ін). Етнометодологічний напрям дискурсології (Г. Гаркінфель). Конверсаційний аналіз (Х. Сакс, Е. Щеглов, Г. Джефферсон, Дж. Херітедж та ін.). Інтеракціональна соціолінгвістика (Дж. Блум, Дж. Гамперц, Х. Коултман, Д. Таннен). Аналіз політичного дискурсу (М. Фуко, Р. Водак, Т. ван Дейк, О. Шейгал, Г. Яворська та ін). Дискурсивна психологія. Когнітивні дослідження дискурсу (Т. ван Дейк).

Тема 3. Дискурс-аналіз

Семінар. Одиниці та категорії дискурс-аналізу. Інтерпретативний дискурс-аналіз: культурний контекст, хронотоп, склад групи, форма та стиль дискурсу, комунікативна тональність.

Модуль 2. Структура та одиниці дискурсу. Типи дискурсу.

Тема 1. Мовленнєві акти та мовленнєві жанри як одиниці дискурсу.

Семінар. Характеристика мовленнєвих актів та жанрів як одиниць дискурсу. Класифікації мовленнєвих жанрів.

Тема 2. Проблеми типології та рівневої стратифікації дискурсу.

Семінар. Різновиди дискурсів. Статусно-орієнтований та особистісно-орієнтований дискурси. Внутрішня структура дискурсу.

Тема 3. Інституційний дискурс та його різновиди.

Семінар. Характеристика інституційних дискурсів: політичний, науковий, педагогічний, релігійний, медичний тощо.

Тема 4. Проблеми мистецького та культурного дискурсів.

Семінар. Аналіз літературного, драматургічного, художнього, музичного, танцювального дискурсів.

Модуль 3. Моделювання дискурсу.

Тема 1. Семіотичні, комунікативні, діалогічні моделі дискурсу.

Семінар. Характеристика семіотичних, комунікативних, діалогічних моделей дискурсу. [Семіотичних (діади та тріада мовного знаку стоїків, модистів; тетраномія знака Ч. Пірса, модель Ч. Морриса, модель комунікативного знака К. Бюлера, модель Р. Піотровського та О. Шингарьової); технічних (К. Шеннона, У. Вівера); комунікативних (Р. Якобсона, У. Еко); прагмалінгвістичних (Е. Атаяна, І. Сусова) моделей дискурсу.]

Тема 2. Музичний дискурс: до проблеми кваліфікації, інтерпретації, способів аналізу та моделювання.

Семінар. Принципи класифікації, опису внутрішньої організації та моделювання музичного дискурсу.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, панельні дискусії, презентація, проведення та аналіз експериментального дослідження, моделювання музичного дискурсу.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали відповідну групу MOODLE

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1	Участь у обговореннях та доповненнях на семінарах	10
2	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Презентація експериментального дослідження за обраною тематикою	10
4.	Моделювання музичного дискурсу	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Екзамен	50
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою

Курс передбачає звернення до матеріалів іноземними мовами, зокрема, англійською. Заохочується прагнення аспірантів до опрацювання матеріалу за допомогою англомовних джерел – книг, статей, онлайн-курсів тощо, які відповідають тематиці конкретних занять.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь аспірантів у міжнародних та вітчизняних конференціях, проведення соціологічних експериментальних досліджень.